

ГАРАНТІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ: ЗАГАЛЬНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Наталія САЛОВА,
сертифікований аудитор, САР

На сьогодні питання післяпродажного обслуговування є актуальним для багатьох підприємств – продавців товарів широкого вжитку. Зазвичай, саме факт наявності гарантійного терміну може бути вирішальним у виборі покупця, якому товару надати перевагу. Гарантія може бути різною:

- надання послуг з безоплатного ремонту зламаного виробу;
- гарантійне обслуговування упродовж гарантійного терміну;
- заміна бракованого товару.

Однак, щоб скористатись одним із варіантів, необхідно дотримуватись певних умов як покупцю, так і продавцю.

Ми розглянемо гарантійне обслуговування (ремонт) з точки зору продавця, оскільки, відповідно до абзацу є) пп. 138.10.3 п. 138.10 ст. 138 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-VI (далі – ПКУ), витрати на його здійснення включаються до складу витрат на збут у податковому обліку.

Порядок оподаткування операцій з гарантійного ремонту (обслуговування) визначений у пп. 140.1.4 п. 140.1 ст. 140 ПКУ, де зазначено, що враховуються будь-які витрати на гарантійний ремонт (обслуговування) або гарантійні заміни товарів, проданих платником податку, вартість яких не компенсується за рахунок покупців таких товарів, у розмірі, що

відповідає рівню гарантійних замін, прийнятих/оприлюднених платником податку. Термін «оприлюднення» означає розповсюджене в рекламі, технічній документації, договорі або іншому документі зобов'язання продавця щодо умов та строків гарантійного обслуговування.

Даною статтею додатково передбачено перелік обов'язкових умов, виконання яких дає право на витрати, а саме:

- Підприємство зобов'язане вести облік покупців, що отримали таку заміну товарів або послуги з ремонту (обслуговування) відповідно до вимог Наказу ДПАУ №1263 від 03.12.2012 р.
- Здійснення заміни товару без зворотного отримання бракованого товару або без належного ведення зазначеного обліку не дає право на збільшення витрат продавця такого товару на вартість замін.
- Підприємство повинно дотримуватись порядку гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійних замін,

визначеного Постановою КМУ №506 та Законом України №1023-XII.

Маємо зазначити, що ЗУ №1023-XII регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, де «споживач» – це фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Таким чином, не можуть бути враховані при визначенні об'єкта оподаткування витрати на гарантійний ремонт (обслуговування) або гарантійні заміни товарів, проданих платником податку юридичним особам, оскільки на таку категорію покупців не поширюються норми законодавства з питань захисту прав споживачів. Дана позиція також викладена в Листі Державної податкової служби України «Щодо

витрат підприємств-виробників на гарантійні ремонти» від 11.11.2011 р. №2598/5/15-1316.

Враховуючи той факт, що виробник або продавець несуть певні фінансові зобов'язання та витрати під час гарантійних ремонтів, створюються правила надання гарантій на товар. Не виключними, але найчастіше застосовуваними положеннями гарантійного обслуговування є наступні:

- гарантія надається на час, що зазначається в гарантійному листі та відраховується від моменту придбання (на практиці найбільш розповсюдженим є термін в один рік);
- дефекти, що виникли з вини виробника, усуваються протягом двох тижнів від дати подання товару на гарантійний сервіс. Цей термін може бути продовжений до 28 робочих днів, якщо несправність потребує заміни комплектуючих або надсилання товару до спеціалізованих сервісних центрів;
- товар має бути доставлений покупцем до сервісного центру (інколи від цього правила відступають, але це стосується лише великогабаритних та/або важких товарів);
- товар, що подається на гарантійне обслуговування, має бути повністю укомплектованим (мається на увазі наявність оригінальної упаковки);
- гарантія анулюється у випадках виявлення порушень гарантійних умов: пошкоджена гарантійна пломба, товар використовувався не за призначенням, товар був пошкоджений під час транспортування (через використання неоригінальної упаковки) тощо;
- підставою гарантії є гарантійний талон, а також документ, виданий при покупці товару,

завірений підписом і фірмовою печаткою продавця;

- право на гарантію має безпосередній покупець товару. Подальший перепродаж не означає перенесення прав на гарантійне обслуговування на наступного покупця (а отже, якщо ви купили, наприклад, дзеркальний фотоапарат на своє ім'я, а подарували його іншій особі, то їй буде доволі важко отримати гарантійний ремонт).

При цьому проведення гарантійних ремонтів або гарантійних замін, а також перелік товарів, на які встановлюється гарантійне обслуговування, повинно проводитися відповідно до правил, що встановлюються Кабміном. Дані правила закріплені в Постанові КМУ від 11.04.2002 р. №506 «Про затвердження Порядку гарантійного ремонту (обслуговування) або гарантійної заміни технічно складних побутових товарів».

Крім того, питання проведення гарантійних ремонтів та замін регулюється додатково Наказом Мінфіну «Про затвердження Порядку обліку покупців, що отримали гарантійну заміну товарів або послуги з гарантійного ремонту (обслуговування)» від 03.12.2012 р. №1263 (далі – Наказ №1263). У Наказі №1263 закріплені положення про гарантійні заміни товарів або послуги з гарантійного ремонту (обслуговування), здійснені продавцем через третіх осіб (центри сервісного обслуговування). Даний документ зобов'язує підприємства вести «Книгу обліку покупців, що отримали гарантійну заміну товарів або послуги з гарантійного ремонту (обслуговування)» у паперовій або електронній формі. Ведення книги

в електронному вигляді додатково потребує дотримання норм щодо електронного документообігу. При цьому записи у Книзі здійснюються за всіма проведеними операціями протягом сорока календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу. Слід наголосити, що Книгу обліку покупців не можна знищувати, поки не буде проведено податкову перевірку, незалежно від того, чи закінчився трирічний строк її ведення. У разі повноцінного документального оформлення Книги обліку покупців податкове законодавство дозволяє продавцю включити витрати на гарантійний ремонт (обслуговування) та гарантійні заміни товарів до складу податкових.

На практиці досить рідко послуги гарантійного обслуговування надаються безпосередньо продавцем. Зазвичай, для цього користуються послугами сервісних центрів. Наказом №1263 передбачено обов'язок формування звітів центрами сервісного обслуговування, що здійснювали гарантійні ремонти (обслуговування) або гарантійні заміни товарів, проданих продавцем. Такі звіти в паперовому вигляді передаються центрами сервісного обслуговування продавцю протягом місяця, що настає за звітним, та повинні містити певні умови, передбачені Наказом №1263.

У бухгалтерському обліку гарантійний ремонт (обслуговування, заміна) відображається залежно від того, хто і на яких умовах їх проводить. Ми розглянемо кожен з можливих варіантів і почнемо із заміни бракованого товару.

Гарантійна заміна товару може проводитися або продавцем-виробником, або продавцем-посередником:

№	ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК	
		ДЕБЕТ СУБРАХУНКУ	КРЕДИТ СУБРАХУНКУ
1	2	3	4
1	Відображено реалізацію товару	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»
2	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»/ПДВ
3	Списано собівартість проданого товару	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»
4	Відображено собівартість проданого товару в складі фінансового результату	791 «Результат операційної діяльності»	902 «Собівартість реалізованих товарів»
5	Відображено доходи від продажу товару в складі фінансового результату	702 «Дохід від реалізації товарів»	791 «Результат операційної діяльності»
6	Надійшла оплата від покупця	311 «Поточні рахунки в національній валюті» або 301 «Каса в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
7	Відображено заборгованість перед покупцем у зв'язку з поверненням бракованого товару	704 «Вирахування з доходу»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»
8	Відкориговано податкові зобов'язання («сторно») – у випадку, якщо покупець є платником податку на додану вартість	704 «Вирахування з доходу»	641 «Розрахунки за податками»/ПДВ
9	Зменшено фінансові результати у зв'язку з поверненням товару	791 «Результат операційної діяльності»	704 «Вирахування з доходу»
10	Відновлено собівартість поверненого товару («сторно»)	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»
11	Відображено собівартість поверненого товару в складі фінансового результату (способом «сторно»)	791 «Результат операційної діяльності»	902 «Собівартість реалізованих товарів»
12	Відвантажено покупцеві новий товар (заміна)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	702 «Дохід від реалізації товарів»
13	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702 «Дохід від реалізації товарів»	641 «Розрахунки за податками»/ПДВ
15	Віднесено дохід від реалізації на фінансовий результат	702 «Дохід від реалізації товарів»	791 «Результат операційної діяльності»
16	Відображено собівартість заміненого товару	902 «Собівартість реалізованих товарів»	281 «Товари на складі»
17	Віднесено собівартість заміненого товару на фінансовий результат	791 «Результат операційної діяльності»	902 «Собівартість реалізованих товарів»

Відображення в бухгалтерському обліку гарантійних ремонтів дещо схоже із заміною, проте має свою специфіку в частині формування собівартості послуг на ремонт товару. Почнемо з обліку ремонту силами продавця товару (не виробника). При цьому бухгалтерські проведення матимуть такий вигляд:

№	ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК	
		ДЕБЕТ СУБРАХУНКУ	КРЕДИТ СУБРАХУНКУ
1	2	3	4
1	Отримано товар від покупця для проведення гарантійного ремонту	023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»	–
2	Отримано від виробника (постачальника) запасні частини для проведення гарантійного ремонту	023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»	–
3	Формування собівартості послуг з гарантійного ремонту	23 «Виробництво»	661 «Розрахунки за заробітною платою» 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» 201 «Сировина й матеріали» 131 «Знос основних засобів»*

№	ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК	
		ДЕБЕТ СУБРАХУНКУ	КРЕДИТ СУБРАХУНКУ
4	Списано використані для ремонту запасні частини	–	023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»
5	Визнано доходом вартість виконаних робіт з гарантійного ремонту (підписано акт виконаних робіт із виробником товару)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»
6	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»	641 «Розрахунки за податками»/ПДВ
7	Віднесено дохід на фінансовий результат	703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»	791 «Результат операційної діяльності»
8	Відображено собівартість виконаного ремонту в складі фінансових результатів	903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»	23 «Виробництво»
		791 «Результат операційної діяльності»	903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»
9	Передано відремонтований товар покупцю	–	023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»
10	Отримано кошти від заводу-виробника	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»

*– та інші рахунки, що можуть використовуватися для визначення витрат з гарантійного ремонту.

При проведенні гарантійного ремонту власне виробником товару певні відмінності є, а які саме, можна побачити, порівнявши наступну таблицю з попередньою.

№	ЗМІСТ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОПЕРАЦІЇ	БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК	
		ДЕБЕТ СУБРАХУНКУ	КРЕДИТ СУБРАХУНКУ
1	2	3	4
1	Отримано товар від покупця в гарантійний ремонт	023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»	
2	Сформовано собівартість послуг з гарантійного ремонту	23 «Виробництво»	661 «Розрахунки за заробітною платою» 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» 201 «Сировина й матеріали» 131 «Знос основних засобів»*
3	Відображено собівартість виконаного ремонту в складі фінансових результатів	903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»	23 «Виробництво»
		791 «Результат операційної діяльності»	903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»
4	Передано відремонтований товар покупцю		023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні»

*– та інші рахунки, що можуть використовуватися для визначення витрат з гарантійного ремонту.

Як бачимо, в обліку гарантійних ремонтів та гарантійних замін немає нічого особливого і занадто складного, а отже, і хвилюватися за подібні операції при правильному веденні обліку не слід.

Вексель як спосіб розрахунку між підприємствами

Оксана ПРОМАНЕНКО,
економіст

Вексельна форма розрахунків набуває особливої актуальності в умовах взаємних неплатежів, коли у підприємств тимчасово відчувається брак коштів, що найбільш характерно для підприємств з сезонним характером виробництва та таких, що перебувають на стадії розвитку. Ця форма розрахунків є свого роду комерційним кредитуванням у вигляді відстрочки платежу, оформленого векселем. Іншими словами, використовуючи вексель у розрахунках за поставлені товари, надані послуги, постачальники фактично надають покупцям кредит у товарній формі, що сприяє прискоренню їх реалізації та підвищує швидкість обігу оборотних активів.

Обіг векселів в Україні врегульовано особливою сферою права, «Вексельним правом», що складається з наступних нормативних актів: Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні та прості векселі (далі – Уніфікований закон); Женевської конвенції 1930 року про врегулювання деяких колізій законів про переказні векселі та прості векселі; Женевської конвенції 1930 року про гербовий збір стосовно переказних векселів і простих векселів; Закону України «Про приєднання України...» до вищезазначених конвенцій; Закону України «Про цінні папери і фондову біржу»; Закону «Про обіг векселів в Україні» та інших нормативних документів, прийнятих у зв'язку з їх виконанням (ст. 1 Закону № 2374¹).

У законодавстві України надано наступне визначення векселя: «Вексель – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю)» (п. 1 ст. 14 Закону №3480²). Векселі можуть бути простими та переказними та існують виключно в документарній (паперовій) формі, крім фінансових векселів, що випускаються в бездокументарній (електронній) формі у визначеному законодавством порядку (п. 2 ст. 14 Закону № 3480).

ВИДИ ВЕКСЕЛІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РОЗРАХУНКІВ МІЖ СУБ'ЕКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Залежно від форми та способу стягнення заборгованості, а також складу зобов'язаних осіб розрізняють такі види векселів:

- 1. Простий** – є письмовим документом, що засвідчує зобов'язання векселедавця сплатити у встановлений термін векселедержателю або за його вказівкою іншій особі зазначену суму коштів. Простий вексель складається та підписується боржником (покупцем товарів).
- 2. Переказний (тратта)** – є письмовим документом, що містить наказ векселедавця (трасанта) платнику (трасату) виплатити вказану суму особі, на користь якої видано вексель (ремітенту).

При цьому отримувачем коштів по векселю може виступати як перший векселедержатель (ремітент), так і кожен з наступних векселедержателів (індосат). Переказний вексель складається і підписується боржником постачальника (трасантом).

У свою чергу, прості та переказні векселі за формою випуску поділяються на:

- пред'явника – права, посвідчені векселем, належать його пред'явнику;
- іменні – права за векселем належать зазначеній у такому векселі особі;
- ордерні – права, що виникають на підставі векселя, належать особі, зазначеній у такому векселі, яка може сама реалізувати ці права або призначити своїм розпорядженням іншу уповноважену особу.

Економічно-правова суть векселя полягає в тому, що саме вексель одночасно є:

- 1. Формалізованим і простим договором:** суворість дотримання форми векселя, закладена «Вексельним правом», робить вексель порівняно з договором більш простим і оперативним документом, що забезпечує розрахунки між суб'єктами підприємницької діяльності.
- 2. Суворо формальним документом,** який має містити перелік чітко визначених Уніфікованим законом обов'язкових реквізитів та суттєвих написів, відсутність яких може призвести до дефекту форми векселя, внаслідок чого останній втрачає вексельну силу та може бути визнаний недійсним.

¹Закон України «Про обіг векселів в Україні» від 5 квітня 2001 р. №2374-III

²Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 року №3480-IV

3. Абстрактним зобов'язанням відносно певної грошової суми, позбавленим матеріальної основи, на підставі якої воно виникло, тобто не залежить від причин виникнення боргу, відносин між суб'єктами вексельної операції, часу і місця здійснення угоди. В тексті векселя заборонено здійснювати будь-які написи, які пов'язували б оплату векселя з виконанням умов договірних відносин за товарною угодою.

4. Безумовним грошовим зобов'язанням: відповідальність за векселем не залежить

встановленою формою, що посвідчує відносини позики і передбачає зобов'язання особи, яка його видала (векселедавця), сплатити у визначений строк зазначену в ньому суму коштів особі, якій він виданий (векселедержателю).

7. Ордерним документом, тобто передбачає можливість його передачі іншій особі шляхом передавального підпису (індосаменту). Індосувати можна як просто, так і переказні векселі (абз. 1 ст. 9 Закону №2374). Власник ордерного векселя

(крім фінансових векселів) (абз. 1 ст. 4 Закону №2374). Тобто однією з обов'язкових вимог щодо видачі векселя є наявність грошового боргу за фактично поставленими товарами, виконаними роботами, наданими послугами. При цьому під грошовим боргом слід розуміти зобов'язання боржника сплатити кредиту кошти на умовах, визначених договором.

• Форма проведення розрахунків із використанням векселів має бути обов'язково передбачена умовами відповідного договору, укладеного в письмовій формі (абз. 3 ст. 4 Закону №2374).

• На момент видачі векселя особа, зазначена у векселі як трасат (переказний вексель), або векселедавець (простий вексель) повинні мати перед трасантом та/або особою, якій чи за наказом якої повинен бути здійснений платіж, зобов'язання, сума якого має бути не меншою, ніж сума платежу за векселем. Це означає, що у випадку видачі простого векселя векселедавець повинен мати перед першим векселедержателем заборгованість, рівну або таку, що перевищує суму, яка підлягає сплаті по векселю. Стосовно переказного векселя, необхідною умовою для його видачі є наявність заборгованості трасата перед трасантом і ремітентом, або хоча б перед одним із них, на суму, не меншу, ніж сума платежу по векселю.

У випадку видачі простого векселя векселедавець повинен мати перед першим векселедержателем заборгованість, рівну або таку, що перевищує суму, яка підлягає сплаті по векселю

від матеріальної основи, тобто безпосередніх боргових зобов'язань, що спричинили появу самого векселя. Боржник за векселем зобов'язаний виплатити суму боргу грошима будь-якому пред'явнику векселя, зазначеному в тексті вексельного бланка, навіть за наявності підстав відмовитись від оплати за договором поставки чи надання послуг у зв'язку з неналежним виконанням договірних зобов'язань постачальником, підрядчиком (наприклад, за умов поставки некондиційного товару тощо).

5. Безспірним зобов'язанням: особа, яка виступає платником за векселем, жодним чином не може ухилитись від сплати боргу (звісно, за умови відсутності дефекту форми векселя).

6. Письмовим борговим зобов'язанням: у вигляді цінного паперу, складеного за

узаконоюється фактом його пред'явлення і своєю тотожністю з особою, поіменованою в тексті векселя або у вміщеному на ньому передавальному написі.

8. Строковим документом: термін дії зобов'язання за векселем визначається або в тексті векселя, або на підставі закону.

9. Солідарним зобов'язанням: особи, що видали, акцептували, індосували або авалювали вексель, є солідарно зобов'язаними перед держателем такого векселя.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ВИДАЧІ ВЕКСЕЛЯ

Підставою для видачі векселя є одночасне дотримання вимог:

• Видавати прості й переказні векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставленими товарами, виконаними роботами, наданими послугами

ОСНОВНІ ВИМОГИ ТА ПРАВИЛА ЗАПОВНЕННЯ ВЕКСЕЛЯ

Особливу увагу слід зосередити на формальній стороні заповнення векселя, оскільки від правильності складання останнього залежатиме його дійсність у майбутньому. Вексель

складається на спеціальному бланку з відповідним ступенем захисту від підроблення за встановленою формою та розміром, вимоги щодо типової форми якого регламентовано Положенням №338³. Вексель має містити ряд елементів, які умовно можна поділити на:

1. РЕКВІЗИТИ ВЕКСЕЛЯ

Провівши аналіз норм чинного законодавства України, можна прийти до висновку, що реквізити векселя можуть бути:

- **обов'язковими**, відсутність яких призводить до дефекту форми векселя і, як наслідок, втрати ним вексельної сили. До таких реквізитів відносяться реквізити, що передбачені ст. 1 та ст. 75 Уніфікованого закону, а саме:
 - *назва*, яка вже включена до тексту вексельного бланка поліграфічним способом і висловлена тією мовою, якою буде складатися вексель, залежно від виду векселя може зазначитися як «переказний вексель» або «простий вексель»;
 - *безумовний наказ* (для переказного векселя) або безумовне зобов'язання (для простого векселя) сплатити визначену суму грошей;
 - *найменування особи*, яка повинна платити (трасат) – стосується лише переказного векселя;
 - *найменування особи*, якій або за наказом якої повинен бути здійснений платіж;
 - *дата складання векселя*;
 - *назва, підпис і точна адреса особи*, яка видала вексель (для переказного векселя – трасанта, для простого векселя – векселедавця).

При заповненні бланка векселя до найменування юридичних осіб, що беруть участь у вексельних взаємовідносинах, необхідно долучати код з ЄДРПОУ для повної та остаточної ідентифікації таких осіб;

- **необов'язковими**, за відсутності яких їхній зміст встановлюється, виходячи зі змісту обов'язкових реквізитів. До необов'язкових реквізитів векселя, на підставі ст. 2 та ст. 76 Уніфікованого закону, належать:
 - *строк платежу за векселем*, у випадку незазначення якого простий чи переказний вексель вважається таким, що підлягає оплаті за пред'явленням;
 - *місце, в якому повинен бути здійснений платіж (місце платежу)*. Так, що стосується переказного векселя, за відсутності особливої вказівки щодо місця платежу, місце, позначене поруч з найменуванням трасата, вважається місцем платежу і, разом з тим, міс-

вважається виданим (складеним) у місці, що позначене поруч з найменуванням трасанта, а простий вексель – у місці, яке зазначене поруч з найменуванням векселедавця.

Заповнюючи бланк простого векселя, слід звернути увагу, що реквізити «місце складання» та «місце платежу» відносяться до необов'язкових, проте встановити зміст одного з них можна лише за наявності іншого, отже, відсутність обох зазначених реквізитів у простому векселі призводить до дефекту форми і, як наслідок, до визнання такого векселя недійсним.

2. СУТТЄВІ НАПИСИ

Суттєвими є написи, що продовжують правовідносини за векселем. Наявність суттєвих написів на векселі залежить від волевиявлення самих учасників вексельного обігу та не впливає на дійсність самого векселя. Проте, залежно від їхньої форми, такі написи можуть бути визнані недійсними або ненаписаними.

При заповненні бланка векселя до найменування юридичних осіб, що беруть участь у вексельних взаємовідносинах, необхідно долучати код з ЄДРПОУ для повної та остаточної ідентифікації таких осіб

цем проживання трасата, а для простого векселя, у випадку незазначення місця платежу, місце, де видано документ, вважається місцем платежу і, разом з тим, місцем проживання векселедавця;

- *місце видачі (місце складання) векселя*, у випадку незаповнення якого переказний вексель

Правильне оформлення суттєвих написів може призводити як до зростання сили векселя, так і, у випадку необхідності, до її обмеження. Так, акцепт і аваль відносяться до суттєвих написів, які збільшують силу векселя в плані надійності, а індосамент, залежно від наявності в ньому додаткових застережень перед підписом індосанта, таких, як «без

³Положення «Про вимоги до стандартної (типової) форми виготовлення вексельних бланків», затверджене рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 листопада 2001 р. за №338

обороту на мене» або іншого рівнозначного застереження, зменшує силу векселя, тоді як напис «без протесту» навпаки її збільшує.

Розрізняють наступні види суттєвих написів:

- написи, що продовжують зобов'язання за векселем – це написи, які пов'язані з відносинами акцептування, авальювання, індосування векселів;
- написи, що містять застереження зобов'язаних за векселем осіб. Наприклад, застереження індосанта щодо заборони нового індосамента,

Уніфікованим законом, якщо вони зроблені з порушенням умов їхнього застосування і щодо яких передбачено правовий наслідок «вважати ненаписаними», зокрема:

- застереження про відсотки, якщо таке застереження зазначене на векселі зі строком платежу на визначений день або в певний час від дати складання векселя (ст. 5 Уніфікованого закону);
- застереження про нарахування відсотків, якщо відсутня у векселі чітка вказівка про розмір відсоткової ставки (ст. 5 Уніфікованого закону);

- за пред'явленням;
- у визначений строк від пред'явлення;
- у визначений строк від дати складання;
- на визначену дату.

У випадку встановлення строку платежу по векселю, що не відповідає вимогам ст. 33 Уніфікованого закону, застосовується строк за пред'явленням. При цьому, оскільки реквізит «строк платежу» належить до необов'язкових, то порушення вимог вищезазначеної статті не призводить до недійсності самого векселя;

3. умова, що передбачає оплату векселя частинами.

У випадку встановлення строку платежу по векселю, що не відповідає вимогам ст. 33 Уніфікованого закону, застосовується строк за пред'явленням

застереження трасанта про неможливість здійснення акцепту раніше визначеної дати, застереження про нарахування відсотків тощо;

- написи, що містять вказівки зобов'язаних за векселем осіб. Наприклад, напис про можливість визначення місця оплати переказного векселя, вимога, пов'язана з визначенням строку, протягом якого вексель має бути пред'явлено до акцепту, тощо.

3. НЕСУТТЄВІ НАПИСИ

Написи, що носять інформаційний характер та походять від цивільних чи інших правовідносин, які не регулюються «Вексельним правом». До таких написів можна віднести вказівку про облік векселя в банку, вказівку на повідомлення (авізо) про видачу переказного векселя тощо. До несуттєвих написів можуть бути віднесені суттєві написи, передбачені

- умова про зняття трасантом відповідальності з себе за платіж по векселю (ст. 9 Уніфікованого закону);
- будь-яка умова, за якої обмежується індосамент (ст. 12 Уніфікованого закону);
- закреслений індосамент (ст. 16 Уніфікованого закону).

Підставами, за яких до написів та необов'язкових реквізитів векселя застосовується правовий наслідок «вважати недійсними», можуть бути, зокрема:

1. Частковий індосамент (ст. 12 Уніфікованого закону);
2. Інший строк платежу за векселем, ніж передбачений ст. 33 Уніфікованого закону.

Так, відповідно до ст. 33 Уніфікованого закону (з урахуванням вимог ст. 77 цього закону стосовно простих векселів), встановлено наступні строки платежу за переказним та простим векселем, а саме:

Заповнюючи бланк векселя, слід врахувати наступні вимоги:

- Вексель, що видається на території України і місце платежу за яким також знаходиться на території України, має бути складений державною мовою, якою, відповідно до ст. 10 Конституції України, є українська мова.
- Найменування трасанта (для переказного векселя) або векселедавця (для простого векселя) та інших зобов'язаних за векселем осіб заповнюється тією мовою, якою зазначено офіційне найменування таких осіб відповідно до їх установчих документів (ст. 5 Закону №2374).
- Вексель підписується власноручно. У випадку підписання векселя від імені юридичної особи мають бути наявними підписи керівника та головного бухгалтера (якщо така посада передбачена штатним розписом) або уповноважених ними осіб. У разі підписання векселя уповноваженою особою до тексту векселя долучається посилання на внутрішній документ юридичної особи, згідно з яким уповноваженій особі надається право підписувати вексель. Підписи мають бути скріплені печаткою.